

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt V. (a) Urbanus III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

servus definit fugitivus esse l. 35. §. 3. ff. de contrab. emp. Sed advertere debemus, quod si fugitivus apprehenderit servum, eumque à domino comparaverit, minime poterit, nisi consentiente domino, intra decem annos ad libertatem illum perducere. Paulus lib. 5. sentent. tit. 6. de fugitivis, §. 1. ibi: *Servus à fugitivario comparatus, intra decem annos non potest manumitti citrà prioris domini voluntatem.* De fugitivariis ultra Pauli locum sunt textus in l. 18. ff. de prescrip. verb. l. 1. C. Theod. si vaga mancipia. Fugitivarii dicebantur illi, qui mancipia fugitiva persequuntur, & apprehensos dominis certà mercede restituebant. M. Varro lib. 3. de re rustica, cap. 14. Florus lib. 3. hist. cap. 20. Cujacius lib. 5. obs. capite 8. Laur. Pignor. de servis, pag. 15. Etiam prædictum Senatusconsultum locum non habet in servo fugitivo legato; nam legari eum posse, constat ex l. cum servus 39. l. 69. §. final. l. 84. §. 10. ff. de legat. 1. cum esset ratio supra adducta, videlicet quia si servi in fuga perseverent, necessariò morte domini ab ipsius indignatione liberantur. His suppositis pro dictæ difficultatis solutione dicendum est, in præsentì textu non agi de servo fugitivo in fuga persistente, sed qui aliquando fugere consuevit; nam etsi fugitivus regulariter dicatur ille, qui certo proposito non redeundi dominum dereliquit, in l. 17. §. 1. §. 2. l. bovem 43. §. 1. ff. de adilit. edict. l. 225. ff. de v. f. Valentia illustr. lib. 1. tract. 2. capite 10. numero 3. tamen plerumque accipitur pro eo, qui propriè non fugit, sed frequenter sine causa vagatur, seriusque domum redit, de quo Ulpianus in l. 17. §. erroneam 14. ff. de adilit. edict. dict. l. 225. ff. de v. f. quam distinctionem agnoscit Horatius libro 1. satyr. 7. v. 112.

*Non horam tecum esse potest, non otia rectò
Ponere: neque ipsum vitas, fugitivus, &
erro.*

De quo servo errone accipiendus est præsens textus. In hac tamen tractatione de servis fugitivis observandi sunt textus in l. quero, l. mora, ff. de verb. obl. l. si libertus, ff. de oper. libert. l. arboribus 12. §. de illo, ff. de usufruct. l. si servum 15. ff. de publiciana, l. Julianus 13. §. 1. ff. de act. empri, l. 14. §. ultim. ff. de servo corrupte, l. 1. C. de prescrip. long. tempor. l. servus 17. §. illud, ff. de furtis, l. 1. c. per servum, ubi Valentia, ff. de acquir. posses. l. 4. v. si quis fugitivum, ff. de doti except. l. 53. §. fugitivum, l. ancilla 62. ff. de furtis l. 22. §. fugitivus, ff. mandati, l. 10. 11. §. 12. ff. de liber. caus. l. servus 82. ff. de legat. 3. l. fugitivus 15. l. hominem 34. §. 1. §. cum fugitivus,

ff. de solut. l. 1. C. de adilit. action. Papinianus libro singular. respons. tit. de fugitivis inquirendis, Paulus libro 4. sentent. tit. de fugitivis.

Sed præsentì assertioni primò obstat textus in cap. nulli 5. de rebus Eccles. non alien. ibi: *Rusticum mancipium.* Ubi dum generaliter prohibetur alienatio rerum ecclesiæ; inter alias res, quæ recensentur, refertur mancipium rusticum tantum; ergo quia mancipia urbana alienari possunt, & per consequens non rectè in præsentì prohibetur indistinctè permutatio servorum Ecclesiæ. Pro cuius difficultatis solutione dicendum est, in eo textu specialiter referri mancipium rusticum, non autem urbanum; quia cum ageretur de alienatione prohibita rerum immobilium, & rusticum tantum mancipium inter immobilia enumeretur, l. si quis inquisitos, ff. de legat. 1. l. jubemus, C. de sacros. Eccles. ideo nec longo tempore præscribi, nisi ut res immobilis, potest, l. quemadmodum, C. de agricol. libro 11. ideo non de mancipio urbano, sed tantum de rustico mentio fit in eo textu; non tamen exinde deducitur, mancipium urbanum Ecclesiæ alienari, aut permutari posse.

Secundò obstat textus in cap. ecclesiasticis 67. 12. §. 2. ubi refertur servum Ecclesiæ donatum fuisse Theodono Consiliario; & docetur similem donationem ratam, firmamque esse debere ergo non rectè in præsentì statuitur, servos Ecclesiæ permutatione, aut alio simili tituli in laicos transferri non posse. Quà difficultate nonnulli oppressi docuerunt textum illum auctoritate carere, & apocryphum esse; quæ sententia facillè refellitur; siquidem textus ille est D. Gregorii, & inter ejus epistolas reperitur, lib. 2. indict. epist. 118. Quare hæc, & alii ommissis sententiis Luna, & Arenallus dict. antiom. 4. numero 13. existimant, in eo textu donatum fuisse Acoliam servum, non ut ejus dominium quitarium transferretur in Theodonum, sed tantum bonitatum. Verùm hæc interpretatio aperte opponitur verbis ipsius textus, ibi: *furi. dominioque tuo tradi, darique precipimus.* Quæ omnia important perfectam dominii traditionem, præcipuè accedente titulo habili donationis, §. 1. Institut. de donat. quare ommissis his sententiis, facillè respondetur, si observemus, in eo textu ipsum Romanum Pontificem ex justa causa donasse servum Ecclesiæ Theodono benefactori; unde cum ex justa causa ipse Romanus Pontifex donasset, meritò docetur, donationem vires habuisse. Etiam sic opponi potest textus in can. 2. Concil. Hispal. 1.

CAPVT V.

(a) Urbanus III.

Quæsitum est ex parte tua, si commutationes fieri valent præbendarum, cum commutatio dignitatum in (b) Turonensi fuerit Concilio interdicta. Sunt enim quidam, qui præbendæ suæ cedunt, & juri renunciant, ut majorem præbendam obtineant, vel ex hoc certam summam pecuniæ (c) consequantur; quod quidem est honestati contrarium, & simoniacam proculdubio continet pravitatem. Generalitèr itaque teneas, quod commutationes præbendarum de jure fieri non possunt præteritum pactione

paſſione (d) præmiſſâ, quæ circa ſpiritualia, vel annexa ſpiritualibus labem ſemper continet ſimoniæ. Si autem Episcopopus cauſam inſpexerit (c) neceſſariam, licitè poterit de uno loco ad alium transferre perſonas, ut quæ in uno loco minùs utiles ſunt, alibi ſe valeant utiliùs exercere.

NOTÆ.

(a) **Urbanus III.**] Ita etiam legitur in ſecunda collectione, *ſub hoc tit. cap. i.* nullibi tamen exprimitur, cui reſcribat Pontifex: ex ipſa autem collectione ita integram hujus textus reſtituo.

(b) **Turonenſi Concilio.**] De quo in *cap. majoribus 8. de præben.* ubi nominatim permutationes prohibentur.

(c) **Pecunia conſequantur.**] Cùm hæc verba omitantur in hæc Raymundi collectione, anxie laborant Interpretes, in improbatam eſſe conſtat ex dicto *cap. majoribus, cap. cum olim, hoc ſunt:* & talem paſſionem, ut ſimoniacam rejici docuerunt plures relati à Garcia p. 11. de benef. *cap. 4. num. 57. Gibalino de ſimoniâ q. 13. in fine.*

(d) **Paſſione præmiſſâ.**] Quatenus paſſiones circa beneficium factæ improbetur, expoſuimus in *cap. finali de paſſis, cap. niſi eſſent, de præben.* ubi hæc verba illuſtravimus.

(e) **Cauſam neceſſariam.**] Requiritur ergo cauſa, ut ſuperior permutationi auctoritatem præſtet, ut docent *Duarenus lib. 8. de ſa. ris, cap. 3. Garcia dicto cap. 4. num. 44. Gibalinus de ſimoniâ, q. 14. conſectar. 13.* quia cùm ſimiles permutationes ſint prohibita, & odioſa, exigitur cauſa, ut in illis Episcopopus diſpenſet, aliàs ſi ſine cauſa talem permutationem approbaverit, erit non ſolum illicita, verùm & invalida talis permutatio, ut reſolvit *Gibalinus dicto conſect. 13.* Nec quælibet cauſa ſufficit, ſed deſideratur ea, quæ reſpiciat commodum ſpirituale, non temporale, ita ut ſaltem reductivè utilitas permutantium reſtatur ad utilitatem, ſeu neceſſitatem Eccleſiæ, ut poſt *D. Thomam in 4. diſtinct. 25. queſt. 3. artic. 3.* reſolvunt *Sylveſter verbo Permutatio, num. 3. pluribus relatis Barboſa de jure Eccleſ. lib. 3. cap. 15. num. 172.*

CAPVT VI.

Innocentius III. *Senonenſi (a) Archiepiſcopo.*

Cum olim Magiſter S. & B. Archidiaconatum, & Præpoſituram adinvicem commutaſſent. *Et infra:* Licet prædictus Magiſter ab initio ſponte fuerit de permutatione confeſſus, idem tamen B. eam inſiciabatur omnino, proponens, quod ipſe Præpoſituram ſine conditione qualibet [b] reſignavit, & poſt reſignationem prædicti Magiſtri Archidiaconatum fuerat aſſecutus. *Et infra:* Cùm ergo nobis conſtaret, quod ipſe ſuum præſtiterit permutationi conſentum, prædictus autem magiſter ſuum publicè fateretur errorem, & hunc Præpoſiturâ, & illum Archidiaconatu curavimus (c) ſpoliare, ſuper hoc diffinitivam contra eos ſententiam proferentes.

NOTÆ.

(a) **Senonenſi.**] Ita etiam habetur in *cap. unico, hoc tit. in 3. collect.* integram autem hujus textus retuli, & epigraphem expoſui in *cap. cum olim, de offic. deleg.*

(b) **Reſignavit.**] Quæ reſignatio facienda erat in manibus Ordinarîi, ut infra dicemus; & ſi

beneficium erat juris patronatus, ipſorum patronorum conſentus expectandus erat, *cap. cum inter, de elect. cap. nobis, de jure patron.* notavit *Boëtius Epon. in præſenti, num. 110.*

(c) **Spoliare.**] Quæ ſpoliatio juſtè à Pontifice facta fuit poſt confeſſionem ipſius Archidiaconi, ut notavit *Boëtius Epon. ubi ſuprà, num. 115.*

CAPVT VII.

Innocentius III. *Archiepiſcopo, & Præpoſito S. Andrea, & Scholaſtico S. Petri (a) Colonienſis.*

Cum univerſorum fidelium ab ipſo Domino Jeſu Chriſto paſtoralis ſit nobis cura commiſſa, ſolicitudini noſtræ dignoſcitur expedire, ut ſic debeamus quolibet in ſuis rationibus conſovere, quod aliorum jura in conſpectu Eccleſiæ diſpendium non ſuſtineant, ſed firma & illibata debeant permanere. Intelleximus ſiquidem (dilecto filio Giſſiberto Canonico Sancti Joannis in Leodio referente) quod cùm ipſe, & Lambertus Clericus, ducti quadam animi levitate, de permutatione præben-